

Väljaandja : Vabariigi Valitsus
Akti või dokumendi liik : määrus
Teksti liik : terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp. : 01.01.2005
Redaktsiooni kehtivuse lõpp : Hetkel kehtiv

"KOLLEKTIIVSE TÖÖTÜLI LEPITAJA PÕHIMÄÄRUSE" KINNITAMINE

Vastu võetud Vabariigi Valitsuse 30. 11. 1993. a määrusega nr 372 ([RT I 1994, 3, 19](#)), jõustunud 8. 01. 1993.

Muudetud järgmiste Vabariigi Valitsuse määrustega (vastuvõtmise aeg, number, avaldamine Riigi Teatajas, jõustumise aeg):

29. 03. 1995 nr 143 ([RT I 1995, 38, 499](#)) 12. 04. 1995

7. 01. 1997 nr 4 ([RT I 1997, 8, 50](#)) 1. 01. 1997

24.12.2004 nr 375 ([RT I 2004, 91, 627](#)) 1.01.2005

Vastavalt [kollektiivse töötüli lahendamise seaduse](#) (RT 1993, 26, 442) paragrahvile 8 Vabariigi Valitsus m ä ä r a b:

1. Kinnitada juurdelisatud "Kollektiivse töötüli lepitaja põhimäärus".
2. Riikliku lepitaja ametipalk on võrdne maa-, linna- ja halduskohtu kohtuniku ametipalgaga.

[[RT I 2004, 91, 627](#) - jõust. 1. 01. 2005]

3. Sotsiaalministeeriumil koos Rahandusministeeriumiga esitada Vabariigi Valitsusele ettepanekud käesolevast määrusest tulenevate täiendavate kulude katmiseks.

Kinnitatud
Vabariigi Valitsuse 30. novembri 1993.a
. määrusega nr. 372

KOLLEKTIIVSE TÖÖTÜLI LEPITAJA PÕHIMÄÄRUS

I. Üldsätted

1. Käesolev põhimäärus sätestab kollektiivse töötüli lahendamise seaduse (RT 1993, 26, 442) alusel lepitajate määramise ja lepitustoimingute korra ning lepitajate pädevuse piirid tööandjate või tööandjate ühingute või liitude ja töötajate või töötajate ühingute või liitude (edaspidi - töötüli pooled) lepitamiseks.

2. Lepitaja on erapooletu asjatundja tööõiguse, tööturu ja ettevõtluse alal.

Lepitaja ei tohi otseselt ega kaudselt olla seotud töötüli pooltega ega olla

isiklikult huvitatud töötüli lepitamise lõpplahendusest ühe poole kasuks.

Lepitajana võivad tegutseda Eesti Vabariigi kodanikud, kes valdavad riigikeelt ja antud halduspiirkonna elanike enamiku keelt ja kelle alaline elukoht on Eesti Vabariigis ning kellel on kõrgharidus ning töötüli lahendamiseks vajalikud oskused ja kogemused.

3. Lepitaja on oma tegevuses ja otsustes sõltumatu ning juhindub seadustest ja muudest õigustloovatest aktidest, Eesti Vabariigi poolt ratifitseeritud rahvusvahelistest konventsioonidest, kollektiivlepingutest ja käesolevast põhimäärusest.

4. Töötüli pooli lepitab riiklik või paikkondlik lepitaja.

5. Riikliku lepitaja nimetab ametisse Vabariigi Valitsus Sotsiaalministeeriumi, tööandjate liitude ja töötajate liitude kokkuleppe alusel kolmeks aastaks.

6. Riiklik lepitaja on Vabariigi Valitsuse poolt ametisse nimetatav ja iseseisvalt tegutsev ametiisik, kellel on pangaarve ning väikese riigivapi kujutise ja oma nimetusega pitsat.

7. Riikliku lepitaja pädevusse kuuluvad tööandjate liitude ja töötajate liitude vahelised töötülid, komplitseeritud töötülid ja vajaduse korral mitme piirkonna tööandjaid ja töötajaid puudutavad töötülid.

Riiklik lepitaja võib lahendada kollektiivseid töötülisid asutustes ja organisatsioonides, kus streigid on keelatud (kollektiivse töötüli lahendamise seaduse paragrahvi 21 lõige 1).

8. Riiklik lepitaja valib oma volituste ajaks kohalike omavalitsusorganite või omavalitsusüksuste piirkondlike liitude poolt esitatud kandidaatide hulgast välja 5-6 paikkondlikku lepitajat igas järgmises piirkonnas:

Tallinna piirkond;

Loode piirkond (Harju, Järva ja Rapla maakond);

Edela piirkond (Pärnu ja Viljandi maakond);

Kagu piirkond (Võru, Valga ja Põlva maakond);

Kirde piirkond (Ida-Viru ja Lääne-Viru maakond);

Lääne piirkond (Lääne, Hiiu ja Saare maakond);

Lõuna piirkond (Tartu ja Jõgeva maakond).

9. Riiklik lepitaja võtab töötüli oma menetlusse või määrab töötüli poolte lepitamiseks ühe paikkondlikest lepitajatest.

10. Paikkondlikule lepitajale antakse lahendamiseks piirkonna ettevõtetes ja organisatsioonides tekkinud või teiste piirkondadega seotud töötülid, kui riiklik lepitaja peab seda otstarbekaks.

II. Lepitusmenetlus

11. Lepitusmenetlus on töötüli poolte lepitamisel sooritatavate õiguslike toimingute korraldamise viis ja järjekord.
12. Pooled või üks vaidluses osalev pool pöördub kirjaliku (ühis)avaldusega riikliku lepitaja poole, kui poolte eelnevad omavahelised läbirääkimised pole tulemusi andnud.
13. Riiklik lepitaja otsustab viie tööpäeva jooksul käesoleva põhimääruse punktis 12 nimetatud avalduse saamise päevast arvates, kas ta võtab töötüli oma menetlusse või määrab töötüli poolte lepitamiseks paikkondliku lepitaja, edastades talle avalduse.
14. Riikliku lepitaja ja tööandja kokkuleppel vabastab tööandja paikkondliku lepitaja ajutiselt põhitöö tegemisest riikliku lepitaja kirjaliku taotluse alusel.
15. Lepitaja alustab lepitusmenetlust töötüli põhjuste ja kõigi asjaolude väljaselgitamisega:
  - 1) kuulab eraldi ära mõlema poole seisukohad tekkinud töötülis;
  - 2) nõuab töötüliga seotud asutustelt, ettevõtetelt ja muudelt organisatsioonidelt ning ametiisikutelt lepitustoiminguteks vajalikke dokumente;
  - 3) kaasab asjaoludele ja dokumentidele hinnangu andmiseks eksperte või teisi asjatundjaid ning tüli lahendamiseks pädevaid ametiisikuid;
  - 4) kontrollib ja analüüsib esitatud dokumente.
16. Enne lepituskoosolekut soovib lepitaja pooltel leppida või teeb töötüli lahendamiseks oma ettepaneku, millele pooled peavad vastama kolme päeva jooksul kirjaliku soovitusel (ettepaneku) kättesaamise päevast arvates.
17. Kui pooled ei saavuta kokkulepet, kutsub lepitaja viie tööpäeva jooksul poolte vastuse kättesaamise päevast arvates (käesoleva põhimääruse punkt 16) kokku lepituskoosoleku.
18. Koosoleku aja ja koha kindlaksmääramisel teatab lepitaja sellest kirjalikult töötüli pooltele, vajaduse korral kutsub koosolekule eksperte ja teisi asjatundjaid ning pädevaid ametiisikuid.
19. Töötüli pooled on kohustatud lepituskoosolekust osa võtma, saates koosolekule oma täievolilised esindajad ning esitama lepitaja poolt määratud ajaks asja sisuliseks lahendamiseks vajalikke täiendavaid dokumente ja kirjalikke seletusi.
20. Lepituskoosolekut juhatab lepitaja, kes kuulab koosolekul ära mõlema poole esindajate seisukohad ning ekspertide ja teiste asjatundjate arvamused, samuti ametiisikute selgitused ja vaatab üle nende poolt esitatud dokumendid. Lepitaja pakub välja pooli rahuldavaid võimalikke lahendusvariante või suunab pooli leppimisele põhiliselt nende endi ettepanekute alusel.
21. Poolte leppimise korral vormistatakse kokkuleppe protokoll, millele kirjutavad alla poolte esindajad ja lepitaja. Protokollis ettenähtud leppimine on pooltele kohustuslik allakirjutamise päevast, kui ei ole kokku lepitud teise tähtaja suhtes.
22. Kui lepituskoosolekul ei saavutata kokkulepet, võib lepitaja esitada pooltele

kirjalikult leppimiskokkuleppe projekti ning soovitada nõustuda sellega kolme tööpäeva jooksul.

Leppimiskokkuleppe projektiga mittenõustumise korral otsustab lepitaja, kas jätkata lepitamist või lõpetada lepitamine.

23. Poolte mitteleppimise korral vormistatakse eriarvamuste protokoll, millele kirjutavad alla poolte esindajad ja lepitaja ning lepitusmenetlus lõpetatakse.

24. Lepitaja võib poolte ettepanekul või omal algatusel lepitusmenetluse peatada:

- 1) kui pooled ei ole asja lahendamiseks esitanud vajalikke dokumente;
- 2) kui üks pooltest ei ole mõjuvatel põhjustel ilmunud lepituskoosolekule vähemalt kahel korral;
- 3) kui koosoleku käigus selgub, et asja läbivaatamiseks vajatakse täiendavaid dokumente, ekspertide arvamusi ja teisi toimingute jätkamiseks vajalikke tõendusmaterjale.

25. Lepitusmenetlust jätkatakse pärast nende asjaolude kõrvaldamist, mis tingisid menetluse peatamise.

26. Otsused menetluse peatamise ja lõpetamise kohta vormistab lepitaja kirjalikult.

27. Otsuste ja protokollide ärakirjad antakse või saadetakse pooltele kolme tööpäeva jooksul pärast lepituskoosolekut.

III. Kohustused ja õigused

28. Riiklikul lepitajal ei ole õigust võtta oma menetlusse ja paikkondlikul lepitajal ei ole õigust nõustuda võtma töötüli oma menetlusse, kui ta on otseselt või kaudselt huvitatud lahendusest ühe poole kasuks.

29. Pooltel on õigus taotleda paikkondliku lepitaja taandust, mille otsustab riiklik lepitaja.

Riiklikku lepitajat ei ole võimalik taandada.

30. Lepitaja on kohustatud kinni pidama seaduste ja teiste õigustloovate aktidega ettenähtud ja menetluse käigus kokkulepitud tähtaegadest.

31. Lepitajal ei ole õigust töötüli poolte nõusolekuta avaldada talle seoses lepitusülesande täitmiseiga teatavaks saanud andmeid, äri- või ametisaladusi.

Töötüli ühe poole esindajal ei ole õigust ilma teise poole nõusolekuta ning osalevatel ametiisikutel, ekspertidel ja teistel asjatundjatel ilma poolte nõusolekuta avaldada neile lepitusmenetluse käigus teatavaks saanud andmeid.

32. Lepitajal on õigus poolte asukohta arvestades määrata kindlaks lepituskoosoleku korraldamise koht, nõuda töötüli pooltelt lepitustegevuseks vajalikke töoruume, sidepidamisvahendeid ja muid abivahendeid.

33. Riiklikul lepitajal on õigus pöörduda Vabariigi Valitsuse poole ettepanekuga streigi või töösulu korraldajate poolt väljakuulutatud streigi või töösulu alguse edasilükkamiseks ühe kuu võrra. Paikkondlikul lepitajal on õigus teha linna- või vallavalitsusele ettepanek eelnimetatud streigi või töösulu alguse edasilükkamiseks kahe nädala võrra.

34. Riiklikul lepitajal on õigus määrata hädavajalik teenindus- või tootmismahut streigi või töösulu väljakuulutamise korral elanike ja majanduse esmavajadusi rahuldavates ettevõtetes ja asutustes, kui töötüli pooled ei ole teenindus- või tootmismahu osas saavutanud omavahelist kokkulepet.

IV. Lepitustoimingute finantseerimine

35. Lepitustoimingute kulud kannab kollektiivses töötülis süüdiolev pool või need jaotatakse kokkuleppeliselt töötüli poolte vahel. Otsuse kulude kandmise kohta süüdioleva poole poolt teeb lepitaja.

36. Riikliku lepitaja ja teda teenindava personali töötasu ning muud ülalpidamiskulud kaetakse selleks riigieelarvest eraldatud vahenditest.

37. Paikkondlikule lepitajale hüvitatakse selle aja eest, millal ta oli põhitöökoha tööülesannete täitmisest vabastatud, saamata jäänud töötasu riiklikule lepitajale riigieelarvest eraldatud vahenditest.

38. Ekspertidele ja teistele asjatundjatele ning lepitustoimingutest osavõtnud teistele ametiisikutele hüvitatakse nende põhitööst vabastamise korral saamata jäänud töötasu riiklikule lepitajale selleks riigieelarvest eraldatud vahenditest.

39. Paikkondliku lepitaja ja käesoleva põhimääruse punktis 38 nimetatud isikute lähetuskulud ja muud kulud kaetakse vastavalt käesoleva põhimääruse punktile 35.